

Den gröna uppgiften 2010–2014

Innehållsförteckning

Det gröna kvalitetssamhället är ett ekologiskt arbets- och välfärdssamhälle.....	1
Operation Jordan.....	2
Klimatuppvärmningen måste stoppas.....	2
Vi måste hålla fast vid naturvärdena.....	3
Vi älskar livet. Vårt mål är att alla ska må väl.....	5
Ingen får diskrimineras.....	5
Det gröna kvalitetssamhället är en välfärdsstat.....	7
Det gröna kvalitetssamhället erbjuder en hållbar ekonomi, arbete och välmåga.....	11
Den gröna ekonomiska politiken skapar en hållbar bas för ett nytt välfärdssamhälle.....	11
Rättvisa och livskvalitet.....	14
Den gröna skattereformen.....	15
Grönt är att ta ansvar för hela världen.....	17

Det gröna kvalitetssamhället är ett ekologiskt arbets- och välfärdssamhälle

Vi vill grundligt renovera om dagens kvantitetssamhälle till ett kvalitetssamhälle. I kvalitetssamhället behöver man inte ständigt göra mer, utan göra det bättre. Kvalitet innebär tjänster och hållbara produkter, som sätter stopp för slöseriet med energi och naturresurser. I arbetslivet betyder kvalitet rättvisa, jämställdhet och trivsel – och det att alla kan vara med och delta. Livskvaliteten höjs av att vi får mer tid över för familjen och våra nära.

Vi vill ha närbutiker, hemtjänster, småskalig ekonomi samt främja exporten av miljöteknologi och dataspel. Vi vill att de saker vi köper håller också efter hemtransporten, och vi vill att man ska kunna reparera dem själv eller låta reparera dem. Det ska vara möjligt att arbeta med sina händer – eller utan händer för den delen – för det gröna kvalitetssamhället är till för var och en.

Målsättningen för den gröna politiken är en grundlig renovering av samhället så det blir mildare, mer jämlikt och mer miljövänligt. Slit och släng-mentaliteten måste ersättas med hållbarhet: produkterna, varorna, naturen och klimatet måste kunna gå i arv från en generation till nästa.

Vi vill ha en miljöeffektiv ekonomi som baserar sig på tjänster, kunskap och kunnande, en ekonomi med friskare och mer långlivade människor som kan påverka sitt liv bättre än idag.

Vi vill ha en mer mångfaldig natur, en rikare näromgivning och kulturmiljö.

Vi vill ha en värld som är bra för barnen att leva i.

Vi vill ha fler sandlådor, fler gräsmattor och mindre asfalt.

Vi vill ha mer rättvisa och jämlikhet, mindre fattigdom och icke-delaktighet.

Vi vill ha en god och effektiv förvaltning, mindre byråkrati och mer för våra skattepengar.

Vi vill ge alla levande varelser bättre möjligheter att leva ett fullt liv och förverkliga sina egna möjligheter. Också andra varelser än människorna.

I det här programmet beskrivs den grundliga renoveringsplan som vi vill förverkliga. Lokalt, nationellt och internationellt.

Operation Jorden

Det finns ingen planet B, så vi måste ta väl hand om den vi har. Den gröna politiken beaktar naturens och miljöns hållbarhet överallt – vi må sedan tala om arbete, mat, produktion, boende, konsumtion, rörlighet eller uppvärmning. Naturen utgör grunden för vårt liv och vår välfärd och vi vill ta väl hand om den, inte bara för vår skull utan också för dess egen skull.

Klimatuppvärmningen måste stoppas

Klimatuppvärmningen är ett allvarligt hot. För att stoppa den måste så mycket som möjligt göras hållbart. Förutsättningen för att stoppa klimatomvandlingen är att vi minskar våra utsläpp från nivån år 1990 med 40 procent inom år 2020, och med 90 procent inom år 2050. Det är möjligt, men det kräver mycket. Det kräver en förnyelse av vår ekonomi, vår infrastruktur och vår livsstil.

Vi måste stifta en klimatlag som stipulerar hur stora de årliga minskningarna av utsläppen bör vara. På så sätt försäkras vi oss om att minskningarna sker tillräckligt snabbt. Dessutom måste vi jobba för att få till stånd ett tillräckligt heltäckande, rättvist och ambitiöst internationellt klimatavtal. Finland och Europeiska unionen måste agera föregångare. Det är bråttom.

Finland bör stegvis övergå helt och hållet till förnybar energi – och övergången måste påbörjas nu. De bästa sätten att minska på utsläppen från energiproduktionen är att spara på energi och att öka energieffektiviteten. Vårt mål är att Finland successivt övergår till ett energi- och persontrafiksystem som är helt fritt från utsläpp. Att stöda den förorenande torvförbränningen med skattemedel är något som måste upphöra. Finland bör lösgöra sig från sitt oljeberoende inom år 2030.

Också kommunerna har ett ansvar för klimatet. Samhällets energieffektivitet måste förbättras genom planering. Bostadsområdena måste göras sådana att de uppmuntrar folk att röra sig till fots, med cykel eller att åka kollektivt. Planeringen bör stöda närservicen så att inte varje uppköp behöver göras med bil i en stormarknad. För att uppnå målen behövs det styrning, normer och information så att hållbara lösningar blir det naturliga valet. Det ska vara lätt och billigt att minska på klimatutsläppen.

Lösningarna som ska hindra klimatuppvärmningen bör vara hållbara. Att öka användningen av

bioenergi får inte leda till andra miljöproblem. En utbyggnad av den riskfyllda kärnkraften behövs inte alls eftersom det finns bättre lösningar för att minska på utsläppen.

Ansvarslagen för kärnkraft måste fås i kraft. Byggherrens ersättningsansvar vid en olycka i ett kärnkraftverk får inte begränsas, utan byggherren måste ersätta skadorna till fullt belopp. Detta skulle höja priset på försäkringarna och därmed elpriset så att det skulle motsvara de faktiska kostnaderna och inte föras över på skattebetalarna och de kommande generationerna.

Vi måste hålla fast vid naturvärdena

Miljövården får inte hamna i fötterna på klimatpolitiken. Utsläppen måste minskas, men dessutom är det viktigt att satsa på ett traditionellt natur- och miljöskydd, på nationalparkerna, naturens mångfald, på skogarna och vattendragen.

För att skydda vattendragen måste vi ta itu med utsläppen från lantbruket och skapa bindande målsättningar för minskningarna av utsläppen. Lantbrukets miljöstödd måste förnyas och det bör beviljas huvudsakligen för de åkerområden där näringsämnen löper den största risken att sköljas ut i vattendragen. Reningen av avfallsvattnen bör effektiviseras ytterligare. När man planerar nya bostads- och industriområden bör man redan vid planeringen och i villkoren för byggnadsloven beakta regn- och smältvattnets inverkan på miljön.

Finland bör aktivt både i inrikes- och utrikespolitiken främja Östersjöns välbefinnande. Utsläppen från lantbruket, fartygstrafiken och bostadscentra bör minskas. Östersjöländerna behöver systematisk planering för bruk och omhändertagande av gemensamma vattenområden och en förvaltningsstruktur för hur de ska implementeras. Dessutom bör man inom EU förverkliga en förnyelse av systemet för lantbrukets miljöstödd. Finland bör skapa ett permanent verksamhetsorgan för planering och koordinering av hur havet får nyttjas. Det lösa samarbetet mellan olika ministerier är inte tillräckligt effektivt.

Den vattenkraft som redan är tagen i bruk kan effektiviseras, men ingen utbyggnad behövs. Bassängerna i Kollaja och Vuotos skulle, om de förverkligades, förstöra oersättliga livsmiljöer och ekologiska helheter. Det har vi inte råd med. Om man vill värna om miljöerna med strömmande vatten kan de mest skadliga små vattenkraftverken till och med rivas. Den finländska lagstiftningen för skydd av grundvattnen bör förändras så att den fullt ut fyller kraven i EU:s grundvattendirektiv.

Även om miljöförordningarna vore i skick förekommer det ofta problem med hur de verkställs. Miljööverträdelser och miljöbrott bör få adekvata påföljder. Miljöförvaltningen bör förstärkas. Miljöcentralerna bör åter igen underställas miljöministeriet. På så sätt kan beslut fattas också enligt ekologiska kriterier. Dessutom behöver de övervakande myndigheterna större befogenheter för att stadgorna ska kunna förverkligas också i praktiken.

Naturens mångfald bör värnas. Var tionde organism i Finland är utrotningshotad. Förekomsten av blåbär och tjäderstammar har minskat snabbt på grund av det intensiva skogsbruket. Vi behöver ett nätverk av representativa, vidsträckta och enhetliga skyddsområden som hela nationen kunde vara stolt över. Minst tio procent av mark- och vattnekosystemen måste skyddas representativt även söder om axeln Uleåborg-Joensuu. Vården av ekonomiskogarna måste mjukas upp så att åkrar med bara ett träslag förvandlas till livsmiljöer med mångfald.

Skogsägarna bör erbjudas medel för en skogsvård som beaktar rekreations- och naturvärden. Skyddsprogrammet för skogarna i södra Finland kallat Metso bör fortsätta att förverkligas och det bör få klart större anslag. Skogsägarna bör kunna skydda sina skogar om de vill. Staten,

kommunerna och samfunden bör värna om skogsnaturens mångfald i sina egna skogar.

Hela en tredjedel av de hotade arterna i Finland lever i traditionella biotoper. Ängarna och betesmarkerna får inte fortsätta tillåtas förfalla och växa igen och nya traditionella biotoper bör etableras. Statsmakten borde ta mer ansvar för skötseln av dessa områden för i detta nu är det frivilliga krafter som har hela ansvaret för de traditionella biotopernas framtida öde.

En omfattande utdikning har förändrat de finländska kärren från kolsänkor till utsläppskällor. Samtidigt har man förstört hela ekosystem. Skyddet av den kärnatur som återstår bör utvidgas och utdikade kärr bör återställas i ursprungligt skick.

Nätfiske bör förbjudas i de vatten som den extremt hotade Saimenvikaren rör sig i. Tjuvskytte av vargar och andra stora rovdjur bör fås att upphöra genom att förbättra övervakningen och genom att införa grovt tillvägagångssätt i jakt- och djurskyddslagen. Självrisken för rovdjursskador bör slopas och skador bör förhindras preventivt genom bland annat rovdjursstängsel.

Naturen är en hjärteangelägenhet för De Gröna och den bör skyddas inte minst för naturens egen skull.

Vi älskar livet. Vårt mål är att alla ska må väl

Människor trivs med sitt liv om de får bygga upp det själva. Medborgarnas påverkningsmöjligheter måste bli större, också mellan valen. Vi stöder medborgarinitiativ och folkomröstningar i allt beslutsfattande. Beredningen måste vara genomskinlig, man måste kunna diskutera saker offentligt redan före beslutet. Den information som behövs som beslutsunderlag ska vara lättillgänglig. Det bör vara möjligt att grunda stadsdelsfullmäktige i de stora städerna.

De Gröna stöder gemenskapsbyggande som folk på egen hand tagit initiativ till. Det skapar välmåga och ger mening åt livet. Vi tror på människorna och på frihet i alla dess former. Större frihet innebär också större ansvar. Man måste få försöka och ta risker, man måste få misslyckas. Samhällets skyddsnät ska ta hand om dem som misslyckats så de kan komma på fötter igen.

Det går att bygga upp meningsfulla sätt att leva underifrån – på egna villkor och med människan i centrum – om det finns fysiska och virtuella utrymmen för olika sorters verksamhet, om det ges stöd till kulturens fria fält och om möjligheterna att bo kollektivt förbättras.

Ingen får diskrimineras

Varje individ har rätt att vara en fullvärdig, jämlik samhällsmedlem. Alla hör till någon minoritet, men även majoriteterna drar nytta av likställigheten. Likställighet innebär att alla har frihet att vara sig själva. Ett samhälle, där möjligheterna är jämlika, och där jämlikheten också genomförs i praktiken, anser vi vara rättvist.

Det finska språkets mångfald bör stödas och främjas, liksom tvåspråkigheten. Möjligheten att få utbildning och basservice på båda nationalspråken bör fortsättningsvis garanteras. De språkliga minoriteternas möjligheter att lära sig och att använda sitt modersmål bör förbättras. Rättigheterna för dem som talar samiska eller romani eller använder sig av teckenspråk bör tryggas.

Handikappade och långtidssjuka har rätt till ett fullt liv. Svårt handikappade ska ha en subjektiv rätt till nödvändiga assistans- och stödtjänster. Ett handikappat barn ska i enlighet med sina egna möjligheter undervisas i närmaste skola tillsammans med barn i samma ålder.

Möjligheterna att sysselsätta handikappade bör stödas. Handikappade som är arbetsförmögna kan fås med i arbetslivet bland annat genom att öka hinderfriheten på arbetsplatserna, genom att tillgodose tolk- och andra assistenttjänster samt genom att stöda rehabilitering och öka smidigheten vad gäller socialskydd och arbetstider. Man bör stärka den utbildning som leder till äkta sysselsättning och utveckla studiehjälpen för handikappade och delvis arbetsförmögna. Staten bör ge skattelättnader åt de arbetsgivare som sysselsätter personer med funktionsnedsättning.

Hinderfria lösningar inom byggande, trafik och datateknik underlättar alla människors liv. Dit en handikappad lätt kan komma med rullstol, dit kommer också äldre personer lätt med rollator, eller pappor med barnvagn.

De Grönas målsättning är bryta de kulturella strukturer som fjättrar könen. Var och en ska ha samma möjligheter oberoende av kön, eller av hur man uttrycker sitt kön. Män bör få rätt till längre pappaledighet och vårdnadstvister bör behandlas mer jämlikt.

Man bör sträva till jämbördighet inom arbetslivet. Lika arbete ska ge lika lön, och de lågavlönades

ställning i kvinnodominerade branscher måste förbättras. Det behövs även åtgärder för att komma åt omotiverade snuttjobb.

Jämlikhet är av nöden på alla nivåer. De finländska börsnoterade bolagens styrelser måste få kvinnokvoter. De Gröna vill även se en mer jämlik representation mellan könen på topplatserna inom fackföreningsrörelsen och arbetsgivarorganisationerna. Minimikravet är att fördelningen följer den allmänna fördelningen inom branschen. Kommunfullmäktige och -styrelser samt ordförandena för nämnder och direktioner bör underställas en könskvotering på minst 30 procent.

Kostnaderna för föräldraskap bör delas jämnt mellan alla arbetsgivare. Föräldraledighetens helhetslängd bör förlängas, föräldrapenningen bör höjas och ledigheten bör kvoteras så att sex månader används av mamman, sex månader av den andra föräldern och sex månader delas enligt det beslut föräldrarna fattat gemensamt. I familjer med en förälder bör föräldraledigheten fullt ut kunna utnyttjas av den ensamstående föräldern. Som familj med en förälder ska räknas också de familjer, där barnet inte är skrivet men där det de facto bor regelbundet. Reglerna för föräldraledigheten bör bli smidigare så att det lättare än idag går att arbeta med förkortad arbetsdag eller arbetsvecka, enligt behoven inom familjen.

Vi stöder en sådan praxis som förstärker männens möjligheter och rättigheter att fungera som aktiva föräldrar för sina barn och delta i vårdsnaden. Barnen har rätt till sina föräldrar och föräldrarna till sitt föräldraskap även efter en skilsmässa.

Regnbågsfamiljernas icke-födande föräldrar bör lagstadgat ges automatisk rätt till föräldraledighet direkt i anslutning till barnets födelse, och motsvarande den vanliga faderskapsledigheten och -pengen. Även distansföräldrar ska ha rätt till föräldraledighet. Förutom de biologiska föräldrarna bör även den sociala förälderns ställning erkännas i lagstiftningen för att barnet ska ha rätt till åtminstone två försörjare och till sina egna betydelsefulla närrelationer också då familjesituationen förändras.

Skiftesföräldraskap bör möjliggöras genom lag. Ensamförsörjarna, distans- och skiftesföräldrarna behöver uppmärksammas särskilt och få ekonomiskt stöd.

Familjerna bör bemötas jämbördigt. När man bygger upp samhället och dess strukturer måste man utgå från att det även finns andra familjeformer än kärnfamiljen, som hittills utgjort normen. Finland behöver en könsneutral äktenskapslag. Samkönade par bör ha möjlighet att ingå äktenskap och njuta fulla adoptionsrättigheter. Äktenskap mellan två personer av samma kön bör ha samma ställning som äktenskap mellan två personer av olika kön. En växande mängd människor bor ensamma, och folk bor tillsammans på många andra sätt än som par och som familjer. Var och en ska kunna uppfatta samhället som sitt eget oberoende av livsstil.

Våldskulturen i Finland måste ryckas upp med rötterna. Vi måste bli bättre på att känna igen, föra statistik över och åtgärda hatbrott och våld inom nära relationer.

De som lever under hot om våld ska skyddas i alla situationer och antalet skyddshem bör utökas. De som utövar våld och de som utsatts för det bör ha tillgång till stödtjänster och hjälp i tillräcklig utsträckning. Skyddet och stödet bör nå även invandrarna. Straffen för sexuellt våld och utnyttjande bör bli strängare, i synnerhet då de är riktade mot minderåriga.

Det behövs ett systematiskt arbete för att främja jämlikhet och likställighet i skolorna. Undervisningen bör vara sensitiv vad gäller könsaspekter och beakta sexualitetens och könets komplexitet. Lärarna bör vara medvetna om könets betydelse så att de kan hantera de självklara

förväntningar som hör till saken. Eleverna ska läras att respektera olikheter – och det gäller även de som själva är olika.

Religionsundervisningen i skolorna bör ersättas med ett för alla obligatoriskt allmänt livsåskådningsämne. Man bör respektera jämlikheten mellan olika livsåskådningar i alla situationer. Livsåskådnings- och religionsfriheten bör försvaras och staten bemöta alla trossamfund jämbördigt. Man bör upphöra med att samla in medel till kyrkan genom samfundsskatten, och de lagstiftade uppgifter som hör till kyrkan bör överföras på staten och kommunerna.

De Grönas invandrarpolitik baserar sig på humanitet. Man ska få komma till Finland och söka arbete, skydd och ett bättre liv. För De Gröna är mångkulturalismen ingen ideologi utan ett inträffat faktum. I Finland bor människor med olik etnisk, kulturell och religiös bakgrund. Vi har alla rätt att vara sådana vi är, tänka själva och söka oss till de subkulturer vi vill, utan att få en negativ stämpel på oss. Det finns inte bara ett rätt sätt att vara på – pluralismen är en styrka. Minoriteterna har rätt att bevara sitt eget språk och sin egen kultur precis på samma sätt som majoriteten har det.

Att leva tillsammans förutsätter att alla förbinder sig till demokrati, jämlikhet och respekt för de mänskliga rättigheterna. Inga frikort kan beviljas med hänvisning till kulturella skillnader.

Människor som flyr undan krig och förtryck behöver hjälp, skydd och stöd. Det är ingen slump att de flesta asylsökarna kommer från Afghanistan, Irak och Somalia. Att hjälpa människor som av FN klassats som flyktingar är en plikt som kan jämföras med att ge biståndshjälp och Finland får inte slinka undan sitt ansvar. Asylsystemet måste fungera effektivt. Samtidigt måste varje asylsökande garanteras rättsskydd. De Gröna stöder EU:s gemensamma asylpolitik.

Det måste finnas lagliga rutter för dem som kommer till Finland för att jobba. Det här är det bästa sättet att undvika ekonomins gråzoner inom arbetslivet och se till att alla arbetstagare bemöts jämbördigt.

Flyttningsrörelserna skapar också utmaningar som behöver lösas. Det centrala är att alla kan delta i beslutsfattandet, att alla har sysselsättning och att marginaliseringen förebyggs. Att lära sig det nya landets språk är a och o för att invandraren ska integreras. Därför bör alla som bosätter sig i Finland ges möjligheter att få god undervisning i finska eller svenska. Språkinläringen är en rättighet och med hjälp av språkkunskaper kan man utnyttja sina demokratiska rättigheter och delta aktivt.

Det gröna kvalitetssamhället är en välfärdsstat

De Gröna vill att man håller fast vid principen om att välfärden är till för alla. Samhället mår lika bra som dess mest illa lottade medlemmar.

Vi vill att de äldre får vård och omsorg av hög kvalitet. Daghemmen och skolorna ska vara trygga, det bör finnas tillräckligt med yrkeskunnig personal och grupperna måste vara tillräckligt små. Det ska vara lätt att beställa tid på hälsocentralerna och hälsotjänsterna bör stå hela befolkningen till buds utan att man prutar på kvaliteten.

Social- och hälsopolitiken måste utgå från att man tar itu med problem på ett tidigt stadium och preventivt. Ett exempel på det här är hälsokiosk- och hälsobilstjänster, liksom att det finns lättillgänglig information om social- och hälsotjänster. Att förutse problem innan de uppstått räddar dem som riskerar att marginaliseras, ger folk fler friska livsår och sparar pengar. De riskfaktorer som föder marginalisering bör upptäckas tidigt och motarbetas. Många hälsoproblem kan förhindras att uppstå genom hälsosamma livsvanor. Hälsosam mat, ringa användning av rusmedel och motion

är saker som det lönar sig att främja bland annat genom att beskatta fett, socker och alkohol. Alla offentliga matsalar bör erbjuda mer vegetarisk mat än idag. Alla läroinrättningar bör ha minst en vegetarisk dag i veckan.

Elevvården och skolhälsovården bör utvecklas på alla studienivåer genom att man ökar antalet hälsovårdare, skolpsykologer och studiehandedare och deras inbördes samarbete. Kommunerna bör uppmuntras till att främja hälsovård och tidigt ingripande genom statsandelar. Hälsovården för eleverna i yrkeshögskolorna bör överföras från kommunerna till Studenternas hälsovårdsstiftelse (Studenthälsan). Dessutom bör yrkeshögskolorna tillgodose motionsmöjligheter för sina elever.

Samverkan mellan specialsjukvården, bashälsovården och socialskyddet bör förstärkas. Organiseringen av välfärdstjänster bör förverkligas demokratiskt och finansieringsmodellen får inte uppmuntra de olika aktörerna att överföra kostnader på varandra. Pengarna från kommunerna och staten samt FPA:s sjukförsäkring måste samlas i en pott. Då kan inte ansvaret för välfärdstjänsterna föras över till basservicedistriktet, landskapen eller välfärdsdistriktet i en miljonstad.

Ansvaret för kvaliteten på tjänsterna kan inte läggas ut på entreprenad. Det lönar sig att köpa tjänsterna utifrån när det är motiverat, men i första hand bör man koncentrera sig på att producera tjänster effektivt, och vid behov på ett nytt sätt.

Produktivitet åstadkoms genom bättre användning av resurserna. Större delen av kommunernas budget går till social- och hälsovårdstjänster. Det är också där man hittar de bästa möjligheterna att göra saker bättre och effektivare. En läkare är en dyr mikrostödperson. Social- och hälsobranchernas överlappande datasystem kan göras enhetliga och kompatibla, vilket förbättrar effektiviteten och minskar på felen. Produktivitet skapas av motiverade människor, av en effektiv användning av datateknik och mindre byråkrati.

Personalen inom social- och hälsovården gör ett krävande jobb. Vi måste bättre än hittills se till att de orkar i arbetet. Det behövs bättre ledarskap inom den offentliga sektorn och möjligheter att avancera i sin karriär och att utveckla innehåll i det egna arbetet. Arbetet ska flexa efter livssituationen. Den offentliga sektorn måste visa gott exempel och får inte vara rekordhållare i skapare av snuttjobb.

Vi vill ge folk fler och bättre år, oberoende av bostadsplats. Basservicen ska finnas nära kunderna och hälsovården måste förändras till att bli mer preventiv, istället för att vara bara reparerande. Att minska de stora skillnaderna i hälsa och välmåga måste bli hälsovårdspolitikens mest centrala målsättning, för att grovarbetaren inte ska dö sex år tidigare än tjänstemannen. Samarbetet mellan hälsovården och socialskyddet måste göras sömlöst, för det är många andra saker som påverkar välmågan än bara hälsan.

Inom mental- och rusvården bör tyngdpunkten läggas på preventiv vård. I arbetet inom mentalvården bör man satsa på tidig vård och stöd av välmågan i vardagen. Vi har inte råd att låta 4 000 människor årligen gå i förtidspension på grund av depression. Problemen syns tidigt men man börjar åtgärda dem först i krisskedet. Det är både omänskligt och dyrt. Vi behöver fler tjänster med låg tröskel, det ska vara lätt att söka hjälp när man drabbats av mental ohälsa och av rusproblem. Det behövs mer kunnande på hälsovårdsstationerna för att man ska känna igen mentala problem. Var och en som behöver mentalvård ska också få det. I tid.

Medicinering får inte vara det primära och enda alternativet för dem som söker mentalthjälp. Psykoterapiens vårdansvar ska sträcka sig ända från läkarremissen till själva terapivården. Man kan ersätta vården på anstalt med öppen vård, men det kräver betydligt mer resurser inom den öppna

vården.

Rusproblemen ska vårdas snabbt. I detta nu tvingas de som har allvarliga drogproblem vänta länge på att få vård, om den överhuvudtaget finns att få. Man måste kunna söka vård genast, oberoende av bostadsort, och utan straffrisk.

De allra äldsta behöver vård och stöd av hög kvalitet. Det lönar sig att stöda hemmaboende så länge det bara är möjligt. Närståendevård och hemtjänster är också billigare än att placera åldringar på ålderdomshem och på vårdanstalter. Det bör dock finnas tillräckligt med platser på ålderdomshem för dem som är i dåligt skick, och de äldres sista livsmånader får inte gå till köande för en plats på ett hem. Närståendevårdarna bör garanteras stöd, möjligheter till lediga dagar och utbildning. Närståendevårdstödet bör överföras till FPA så att ersättningen är densamma oberoende av vilken kommun man bor i. Man bör främja möjligheterna för de äldre och deras barn att bo på samma ort. Också åldringar ska kunna välja sin bostadsort och sin dygnsrytm. Par ska få bo tillsammans.

Pensionärerna är mer än bara åldringar. När de stora årsklasserna blir äldre innebär det att det uppstår fler sätt att leva på som pensionär. Det här ska betraktas som en möjlighet. Pensionssystemet får inte bli en fortsättning på orättvisorna i arbetslivet, utan det ska garantera ett gott liv både för dem som haft lägre inkomster och dem som haft högre. Ett välutvecklat pensionssystem orsakar inte enbart en pensionsbomb, utan framför allt en ny, relativt stor grupp människor med rimlig utkomst, människor som har tid och råd att använda tjänster och delta i samhällsliga verksamheter. Den privata sektorn bör uppmuntras till att producera nya sorter av tjänster för äldre som samtidigt förbättrar pensionärernas livskvalitet. Det här får ändå inte leda till att man kör ner de offentliga tjänsterna för äldre.

Finansieringen av den tidiga uppfostran och grundskolan bör tryggas i hela landet. En stark och nationellt enhetlig grundskola är en av grundstenarna för vårt jämlika samhälle. En god för- och grundundervisning i kombination med närskolor garanterar jämlika utgångspunkter för de unga som söker sig till vidare utbildning. Kommunerna bör ges tillräckliga resurser för att kunna tillgodose allmänt, effektiviserat och specialstöd för alla som behöver det. Även elever som på något område är exceptionellt begåvade måste kunna studera i sin egen närskola. Skolan måste därför kunna stå till tjänst med handledning som går djupare än den sedvanliga handledningen och som avancerar snabbare.

Barnen behöver bättre dagvård i mindre grupper nära hemmet eller föräldrarnas arbetsplats. Familjernas behov är olika och därför behövs mångsidiga tjänster inom dagvården. Den öppna tidigfostran bör förstärkas vid sidan av tjänsterna inom dagvården. Dessutom bör familjerna ha möjlighet att sköta småbarn hemma med en rimlig grundutkomst. Daghemsplatsen är en subjektiv rättighet då den ena föräldern av någon orsak är hemma. De mindre skoleleverna behöver en god eftermiddagsvård och en trygg skolväg. Staten bör garantera kommunerna tillräckliga resurser både för preventivt och reparerande arbete. Om det finns speciella problem i familjen behövs specialstöd. I ett tidigt skede.

I frågor som berör unga ska de unga själva ges makt och ansvar. Ungdomarna behöver fria, offentliga utrymmen där de har möjligheter att ta det lugnt men också ha roligt. Istället för lekdemokrati ska de unga ges representation i arbetsgrupper och förhandlingsdelegationer som behandlar frågor som berör dem. Det här kan förverkligas bland annat genom att ge ungdomsfullmäktige möjligheter att utnämna lämpliga representanter till nämnder, kommittéer samt fullmäktige. Åldersgränsen för rösträtt i kommunalval bör sänkas till 16 år. Elevkårernas ställning bör i alla läroinrättningar vara lagstadgad. Stödet till ungdomsorganisationerna ska gynna

självständiga verksamheter och hobbyer.

Det behövs fler incitament till kommunerna för att öka kommunsammanslagningarna.

Integrationen av större stadsområden bör ges speciell uppmärksamhet. Markanvändningen och trafikplaneringen kräver ett fungerande och demokratiskt regionstyre. Även statens och kommunernas inbördes uppgiftsfördelning måste kunna omvärderas. Landskapsfullmäktige bör väljas genom val i samband med kommunalvalet.

Även barnens röst måste höras i samhällsplaneringen.

Närmiljön ska finnas till för alla. Planeringslagstiftningen måste göras strängare för att man inte ska kunna strunta i miljöskäl genom att hänvisa till områdes- eller lokalpolitiska orsaker.

Kollektivtrafiken bör planeras så att den är smidig, fungerande och förmånlig. En integrerad samhällsstruktur garanterar att så många som möjligt kan hitta sin dagliga service på promenad- eller cykelavstånd. I huvudstadsregionen bör trängselavgifter tas i bruk och inkomsterna från dem ska användas för att utveckla kollektivtrafiken och den lätta trafiken. På riksplanet bör man gå över till vägavgifter baserade på lokalisering, som graderas enligt tid, plats och utsläpp. Systemet bör förverkligas så att det inte i fara sätter integritetsskyddet. Tjänsterna i glesbygden bör garanteras till exempel genom servicepunkter som handhar flera funktioner. Man ska kunna göra sina uppköp lika väl som sköta sina FPA-ärenden på samma ställe.

Förutom kommersiella utrymmen behövs det andra offentliga utrymmen i bostadscentra. Företagen kan inte ha rätt att för egen räkning ta i bruk det offentliga rummets mest ursprungliga platser som gator och torg genom att lägga ett tak över dem eller inkludera dem i köpcentra. Man ska ha rätt att vistas i offentliga rum utan köptvång.

Regioncentra ska knytas till varandra genom räls.

Trafikinvesteringarna bör primärt inriktas på tåg och snabbspårvägar. I stora stadscentra bör kollektivtrafiken föras över till räls och det behövs fler dubbla spår. En minskad privatbilism gör omgivningen trevligare, minskar utsläppen, främjar hälsan och ökar stadscentras dragningskraft. Kollektivtrafiken bör bli ett allt mer lockande alternativ till privatbilismen. De Grönas målsättning är att en snabbare rälstrafik ska göra flygrutterna inom Finland onödiga. Det är inte avkastningen utan funktionsdugligheten, servicenivån och miljövänligheten som ska vara det viktiga i VR:s verksamhet. Rail Baltica, det vill säga en snabb tågförbindelse från Finland via Baltikum till Central-Europa bör förverkligas. Bränslet i flygtrafiken ska beskattas minst lika strängt som bränslet i andra trafikformer.

För att trygga heltäckande kollektivtrafiktjänster bör kollektivtrafiken planeras regionvis eller landskapsvis. Kollektivtrafiken på landsbygden bör grunda sig på en intelligent anropstrafik. Under övergångstiden till det nya systemet måste kollektivtrafikens funktionsduglighet på landsbygden tryggas.

Kollektivtrafiken bör förbättras men vi måste också minska på onödig trafik. Staten bör vara en av de första att övergå till distansarbete. Man måste kunna delta i kommunalt beslutsfattande och organisationsverksamhet på distans. Det behövs inga nya motorvägar.

Man bör öka den lätta trafiken genom att utveckla lättrafiklederna, göra dem hinderfria, trygga och lätta att använda. Det här kan förverkligas bland annat genom speciella cykelfiler, cykelparkeringar försedda med tak, cykelpumpstationer och cykelfickor.

Det gröna kvalitetssamhället erbjuder en hållbar ekonomi, arbete och välmåga

Det behövs en grundläggande förändring i samhällspolitiken: befolkningen åldras, den globala omfördelningen flyttar produktionen utomlands och det krävs stora ansträngningar för att råda bot på klimatomvandlingen. Vi behöver en grön ekonomisk politik. Den gröna ekonomin är kunskaps- och tjänstedominerad, energieffektiv och sparsam. Den ger ett bättre liv i en bättre miljö och tar fasta på också kommande generationer vad gäller användningen av våra begränsade naturresurser.

I det gröna kvalitetssamhället försöker man uppnå ett mer hållbart och lyckligare liv, där bildning och utbildning är värden i sig själva. Mätt enligt traditionella mätare höjer den ekonomiska tillväxten nog ekonomins prestationsförmåga, men den tillväxten har för länge sedan upphört att ha någon inverkan på människors välmåga. Bruttonationalprodukten är dessutom ekologiskt blind.

Bruttonationalprodukten mäter ekonomin, men vid sidan av den behövs något som mäter vår hållbara välmåga. En indikator på äkta utveckling är till exempel GPI, som beaktar välfärdens olika dimensioner såsom social rättvisa och miljöns tillstånd.

Den gröna ekonomiska politiken skapar en hållbar bas för ett nytt välfärdssamhälle

Utgångspunkterna för den gröna ekonomin är företagsamhet, inhemskt kunnande, forskning, långt förädlade produkter, en starkare och mångsidigare serviceekonomi, energieffektivitet, en sparsam användning av naturresurser och förnybar energi.

Vi vill underlätta företagande. De tjänster företagarna behöver ska fås på ett och samma ställe, anställningen av den första utomstående arbetstagaren i företaget bör göras lättare. Företagarens socialskydd bör förbättras. Dessutom bör man sänka tröskeln för att grunda företag (snabbhet, lätthet, kostnader) och utöka företagartutbildningen i läroinrättningarna. Vi behöver fler små och medelstora företag för de sysselsätter relativt sett fler personer än stora enheter som i högre grad utnyttjar automatisering. Vi måste stöda sådana företags verksamhet som verkar på marknaden för att lösa samhällsliga och/eller miljöproblem och som investerar större delen av sin vinst i verksamheten.

Finland bör bli det land som använder energi och material sparsammast i hela världen.

Branscherna för ren teknologi växer snabbt i världen och det bör skapas möjligheter även för företag inom traditionella branscher att minska sin miljöbelastning. Industrins projekt för energiinbesparing och energieffektivisering bör ges investeringsstöd. Offentliga anskaffningar bör göras så att energi- och materialeffektiviteten, liksom övriga miljöhänsyn och ett etiskt produktionssätt beaktas bättre än idag, och för hela livscykeln.

Energinormerna för bostadsproduktionen bör stegvis göras strängare tills vi helt övergår till passivhus. Byggnadernas energieffektivitet bör förbättras i samband med grundliga renoveringar och stödas med morötter. Hushållsmaskinernas energinormer bör göras strängare i takt med att tekniken utvecklas. Opartisk konsumtions- och energirådgivning bör finnas tillgänglig i hela landet. Var och en bör få tillräckligt med kunskap om sin egen energiförbrukning. Om man till exempel i varje bostad installerar en strömmätare kan var och en lättare följa med och påverka sin egen elkonsumention.

Precis som för energieffektiviteten ska det finnas bindande målsättningar för materialeffektiviteten. Vi bör övergå till att mäta vattenförbrukningen bostadsvis även i höghus. Det bör göras olönsamt att

ge upphov till avfall. I återvinningsamhället är det enkelt och ekonomiskt vettigt att reparera saker och återvinna råvaror.

Kärnkraften är ingen lösning på energiproblemen – Finland bör vara en föregångare när det gäller förnybar energi och grön industri. Det kräver mod att genomföra egna experiment istället för att invänta internationella rön. Intelligent elnät, passivhus, noll- och plusenergihus, små vindkraftverk, solenergi och el-bilar är den framtid som vi ska börja med idag. El- och biogasbilar bör tidsbegränsat befrias från skatt. I de små kommunernas tätorter bör man övergå till fjärrvärme i samband med planförnyelse och nybyggande.

Inmatningstariffer behövs för alla förnybara energikällor. Vid uppvärmningen av småhus bör man övergå från olja och direktel till jordvärme och pellets. Man bör stöda en decentraliserad småproduktion av energi. Biogasen från jordbruken och soptipporna bör tas till vara. Hästgödsel bör klassas som växtavfall för att man ska kunna använda energin från hästfarmerna effektivt. Man bör slopa skattestöden och inmatningstarifferna för torv. Användningen av torv, stenkol och jordgas bör gradvis upphöra.

Virket är fortfarande vår viktigaste naturresurs. Det bör användas mångsidigare än tidigare och samtidigt bör förädlingsgraden höjas. Vi ska inte bara tillverka papper och cellulosa, utan också mediciner, bioplaster, hus och möbler. Hela skogssektorn i Finland bör bli mångsidigare. Det är till nytta både för ekonomin och miljön.

Den gröna ekonomin skapar arbetsplatser i hela landet. Den gröna regionpolitiken stöder sig på regionernas egna starka sidor, vilka kan stödas genom utbildning, utvecklingsarbete, forskning och riktade företagsstöd. Det återstår ännu mycket att göra för att främja användningen av energi från skogar och åkrar. Hela landet drar nytta av att tillgång till bredband finns i varje knut och att tågförbindelserna målmedvetet ökas. Om strukturerna planeras rätt är distansarbete möjligt också utanför tillväxtcentra.

Den finländska jordbruks- och livsmedelsproduktionen kan tävla framgångsrikt bara om den är ren, håller hög kvalitet och är etiskt tillverkad. Ekoproduktionen behöver ett målmedvetet stöd. I omfång och marknadsstorlek kan vi nå minst samma nivå som i Danmark och Sverige genom att avlägsna flaskhalsar i marknadskedjan och genom att öka samarbetet mellan handeln och producenterna. Eko- och närmat är också regionpolitik. Vi bör minska den övriga jordbruksproduktionens ekologiska fotavtryck och öka hållbarheten genom att öka stöden till odling av inhemska foderväxter, direktsådd och upprätthållande av traditionslandskap. Statsstödet till livsmedelskampanjer ska ges till ekoproduktion.

Vid kommunernas, statens och övriga offentliga instansers anskaffningar ska varornas ekologiska och etiska hållbarhet, med beaktande av framställningen, transporten och användningen, vara det primära kriteriet. Övervakningen av oetiskt producerade varor bör skärpas.

Djurens välbefinnande och deras möjligheter till arttypiskt beteende och ett liv värt att leva bör garanteras genom djurskyddslagstiftningen och en strängare övervakning av att lagarna följs. Produktionsdjuren bör skötas på ett ekologiskt och etiskt riktigt sätt. Uppfödarna bör stödas att utveckla djurens förhållanden och skötsel. Allt ska inte vara tillåtet i ekonomins namn, därför bör pälsdjursnäringen upphöra efter en övergångstid. Innan ett förbud som täcker hela världen fås till stånd bör importen av pälsar förbjudas. För att bevara den genetiska mångfalden bör man stöda bevarandet av traditionella lantraser och -arter. Produktion baserad på genmanipulation bör inte tillåtas i Finland utan grundliga undersökningar och en miljökonsekvensbedömning.

Man bör minska användningen av försöksdjur i forskningen. Ett nationellt program för att främja alternativa forskningsmetoder bör fås till stånd, och det offentliga stödet ska gynna i bruk tagandet av nya vetenskapliga metoder istället för användningen av försöksdjur.

Bildning och gediget kunnande är bra framtidsskydd för Finland. Universitetens och högskolornas grundfinansiering bör förstärkas. Vi måste värna om universitetens självstyre och den akademiska friheten. Bara möjligheten att tänka fritt och pröva på nya saker föder verklig kreativitet och verkliga innovationer.

Utbildningen bör vara avgiftsfri ända från förskolan till doktorsexamen – även för dem som studerar för sin andra examen och för människor som kommer från länder som står utanför EU och ETA. Internationaliseringen av högskolorna är en viktig målsättning för Finland. Det pågående experimentet med avgifter bör avslutas. Det bör skrivas in i grundlagen att utbildning på grundskolenivå, på andra stadiet och på högskolenivå ska vara avgiftsfri.

Vetenskapens uppgift är att tjäna mänskligheten. Staten bör se till att det finns tillräcklig finansiering för grundforskning av hög kvalitet. Med en grundforskning av hög kvalitet i bagaget kan universiteten gå vidare och idka fruktbart samarbete i tillämplande forskning med näringslivet eller det övriga samhället. I synnerhet yrkeshögskolorna har en viktig uppgift i att delta i utvecklingen på det lokala planet.

En bred allmänbildning är ett värde i sig självt. Grund- och gymnasieutbildning ska inte värderas enbart utifrån arbetslivets behov. En god och allmänbildande grundutbildning är livsvillkoret även för en fungerande demokrati och ett livligt medborgarsamhälle. Konsten har en stor betydelse som skapare av välmåga. Att utöva konstnärlig verksamhet och att njuta av konst är saker som bör stödas på alla sätt. Konstfostran bör bli tillgänglig för alla barn.

Kvaliteten på yrkesutbildningen bör förbättras och varje ungdom garanteras en studieplats för utbildning på andra stadiet. Nybörjarplatserna bör utökas genom att man utnyttjar informationen från den kvalitativa förhandsbedömningen. Yrkesutbildning bör stå till buds i olika miljöer i hela Finland. Områdesplaceringen av högskoleutbildning bör alltid granskas nationellt med beaktande av det lokala utbildningsbehovet. Resurserna för studiehandledning bör ökas på alla lärostadier.

Upphovsrätten är informationssamhällets grundlag. Den nuvarande lagstiftningen har hamnat i fötterna på den tekniska utvecklingen. Som värst hindrar upphovsrätten nytt skapande genom att förhindra att gammalt material används som råmaterial för nya verk. Å andra sidan har näringslivet försökt lägga beslag på rättigheter som tillhör upphovsmannen. Rättigheterna tillhör alltid i första hand den som skapat verket, inte producenten.

Kunskapssamhället grundar sig på att producera kunskap, utnyttja och sprida den, och möjligheten att komma åt kunskap. I kunskapssamhället måste också frågan om vem som äger kunskapen märkas ut på ett nytt sätt.

Lagen om upphovsrätt ska i ett kunskapssamhälle uppmuntra till produktion och utnyttjande av innehåll, tjänster, vetenskap och konst. Verken behöver skyddas också i fortsättningen, för upphovsrätten stöder förutsättningarna för skapande arbete.

På grund av förändringar i datateknik och mediemiljöer måste man hitta en bättre fungerande balans än idag mellan upphovsmän, konsumenter och förmedlare i frågor som gäller rättigheter. Skyddstiderna måste bli rimliga och enhetliga. Skyddstiden måste bindas vid tidpunkten för när verket skapats och inte vid upphovsmannens död. Patenten å sin sida bör uppmuntra till produktion

av tekniska uppfinningar. Dataprogram, gener eller algoritmer ska inte kunna patenteras.

Tydligheten i upphovsrätten måste säkras för att den vanliga medborgaren ska veta vad som är tillåtet i kunskapssamhällets vardag och vad inte.

Grundlagen stipulerar rätten till kultur och bildning som var och ens grundrättighet. Samma princip måste utsträckas också till det elektroniska materialet. Tillgång till nätet är varje medborgares grundrättighet. Uttrycksfriheten och integritetsskyddet bör garanteras alla även på internet.

Biblioteken har fungerat som vårt bildningsarvs användargränsnitt. Det är viktigt att biblioteken har kvar sina traditionella uppgifter och sin avgiftsfrihet, även om en växande del av deras utbud skulle bli digitalt. Biblioteksväsendet bör erbjuda stödtjänster så att folk klarar sig i kunskapssamhället. Utbildningssystemet bör erbjuda medieutbildning. Att kunna handskas med information är kunskapssamhällets läsförmåga.

Rundradion har en central uppgift när det gäller att skapa kultur, sprida och bevara den. Radions verksamhetsförutsättningar bör tryggas.

Lagstiftningen kring upphovsrätten får inte vara ett hinder för att nationellt viktiga arkiv, som materialet i dagstidningarna och i radion, öppnas för allmänheten även på nätet. Kartmaterial, väderleksrapporter, statistik och motsvarande kunskap producerad med offentliga medel bör kunna användas i offentligheten. De offentliga kunskapsbaserna som producerats av den offentliga förvaltningen eller av offentligt ägda organisationer bör avgiftsfritt kunna laddas ner från nätet i versioner som håller hög kvalitet och är möjliga att läsa på en persondator.

Skolornas, bibliotekens, ämbetsverkens m.m. datasystem bör bindas vid öppna standarder och öppna gränssnitt.

Rättvisa och livskvalitet

Den gröna ekonomiska politiken eftersträvar livskvalitet och rättvisa: alla ska bli väl omhändertagna. Inkomstskillnaderna och fattigdomen bör minskas. Det måste bli ett slut på barnens klassamhälle. Också arbetslivet måste kunna rätta sig efter folks livssituation.

Grundtryggheten måste förbättras för att fattigdomen ska övervinnas. Speciellt de arbetslösas grundtrygghet behöver en förbättring. Utkomststödets grunddel bör överföras till FPA. De fattigastes situation underlättas på ett märkbart sätt när olika praxis görs enhetliga och byråkratin minskar. Partners och föräldrarnas inkomster ska inte inverka på olika förmåner. Karenstiden för arbetslöshetsskyddet måste slopas för att mottagandet av alla sorters arbete ska bli ekonomiskt lönsamt. Grundtryggheten får inte upphöra när en människas livssituation förändras. Också kortare arbetsperioder ska ge tillgång till inkomstrelaterade förmåner. Höjningen av grunddagpenningen får inte bindas vid den inkomstrelaterade arbetslöshetspenningen.

Studierna bör uppfattas som studenternas arbete, vilket gagnar hela samhället. Studenternas dagliga utkomst måste tryggas genom ett tillräckligt stort studiestöd, som binds vid index. De som får studiestöd ska placeras på samma linje som andra förmånstagare. Fortsättningsstuderandena har ofta inget att falla tillbaka på. För att inte falla mellan stolarna ska de beroende på omständigheterna jämföras med vanliga studerande, förvärvsarbetande eller arbetslösa, och de bör åtnjuta samma förmåner som dessa.

De Grönas målsättning är en grundinkomst som skulle tillfalla alla medborgare och ersätta de nuvarande minimiförmånerna. Det är det bästa sättet att ordna grundtryggheten på så att allas utkomst är garanterad. Att ta emot ett arbete ska alltid löna sig. Grundinkomsten passar bra för städernas allt mer atypiska arbetsmarknader och också för landsbygden, där utkomsten ofta på samma sätt kan bestå av många små bäckar. Även en betydande del av företagen skulle dra nytta av en grundinkomst. En grundinkomst är den bästa sysselsättningspolitiken för den förbättrar arbetets lönsamhet och lösgör arbetskraft till gagn för företagen. Arbetet har fördelats ojämnt. En del har för mycket av det, andra inget alls. Målet för ett smidigare stödsystem är att jämna ut det här missförhållandet.

Arbetslivet måste göras rättvisare. Förutom förnyelsen av grundtryggheten bör också arbetslagstiftningen uppdateras. Även för arvoden bör det betalas ut pension. Vikarier, deltidsanställda, arbetstagare med visstidskontrakt, egenanställda samt de som lever på stipendier måste få så lika villkor som de fast anställda som möjligt. De underleverantörer som kan jämföras med andra arbetstagare bör i långvarigare arbetsförhållanden garanteras likadant skydd som den ordinarie arbetskraften har. Arbetslagstiftningen bör garantera så lika rättigheter åt alla arbetstagare som möjligt. Rätten till årssemester bör ackumuleras likadant oberoende av arbetsförhållandets längd. Genom en semesterbank möjliggör man en årssemester också för de arbetstagare som utför snutt- och ströjobb. Småföretagarnas socialskydd bör förbättras.

En förlängning av arbetskarriären är oundviklig för att svara på den utmaning som en åldrande befolkning utgör. Att förbättra kvaliteten i arbetslivet är det bästa sättet att förlänga människors arbetskarriär. Vi måste göra det lättare för folk att orka fortsätta arbeta genom att organisera arbetena på arbetsplatsen bättre och genom psykiskt arbetsskydd. Alla former av diskriminering, inklusive åldersdiskriminering, måste ihärdigare tas itu med. Arbetet måste bli mer flexibelt i relation till arbetstagarnas olika livssituationer och vid slutet av deras arbetskarriär. Ibland måste man kunna slå av på takten till exempel för att vårda en anhörig eller för att själv orka. Det måste bli lättare att kombinera arbete med studier i stället för att man uppmuntrar folk att avlägga en tidsmässigt avgränsad examen och först sedan påbörja arbetskarriären. De föräldrar som sköter sina barn hemma måste få ett bättre socialskydd. Den preventiva arbetshälsovården bör utökas och den bör utsträcka sig även till dem som har upprepade kortvariga arbetsförhållanden. Rättsskyddet för vikarier och arbetstagare med visstidskontrakt måste förbättras.

Den gröna skattereformen

Finland behöver en grön skattereform som ökar rättvisan och minskar belastningen på miljön. Den skuldsättning som finanskrisen orsakat och det hållbarhetsunderskott som orsakas av den åldrande befolkningen kräver att skattebasen utvidgas och skatteackumuleringen breddas. Å ena sidan förutsätter behovet att förlänga arbetskarriärerna att beskattningen uppmuntrar till arbete. Att höja skatterna får inte vara ett självändamål, men De Gröna höjer hellre dem än skär i välfärdstjänsterna eller i socialskyddet.

En hållbar allmän hushållning förutsätter hög sysselsättning. Beskattningen bör alltså uppmuntra till arbete. Därför är det bättre att skattehöjningarna läggs på andra skatter än på arbetsbeskattningen. Beskattningen av småinkomsttagarna bör sänkas för att förbättra arbetets lönsamhet.

De Gröna vill flytta beskattningens tyngdpunkt till konsumtions- och miljöskatter. Miljöskatterna styr konsumtionen och produktionen i mer hållbar riktning och förstärker samtidigt den offentliga ekonomin. Beskattningens miljöstyrning bör förbättras, i synnerhet utanför sektorn för utsläppshandeln, det vill säga inom boendet, trafiken, jordbruket och avfallspolitiken. Vi är redo att

höja mervärdesskatten en aning eftersom lika stora skatteintäkter är svåra att få in genom en höjning av andra skatter.

Den gröna skattereformens målsättning är också rättvisa. Helheten som bildas av skattehöjningarna och förbättringen av socialskyddet måste vara sådan att bördan för låg- och medelinkomsttagare inte blir orimlig. De skattehöjningar som berör konsumtion och miljöbelastningar blir i proportion större för låg- än för höginkomsttagare. Därför måste det i skattepaketet finnas delar som i högre grad drabbar höginkomsttagare.

Alla måste vara med och betala räkningen för finanskrisen. De som får kapitalinkomster måste bära sin del av den växande skattebördan. Att minska på inkomstskillnaderna kräver att beskattningen av kapitalinkomster höjs. För att skapa arbetsplatser och uppmuntra till investeringar kan man sänka samfundsskatten lite grann.

De Gröna stöder en höjning av fastighetsskatten. Fastighetsskatten är internationellt sett låg i Finland. Skatten behövs för att förbättra kommunernas ekonomi, för det ändamålet är den lämplig eftersom skatteintäkten inte är avhängig de ekonomiska konjunkturerna. Fastighetsskatten bör differentieras så att den sporrar till att förbättra energieffektiviteten i boendet. Utöver det bör skattelättnaderna på 13 miljarder i sin helhet gås igenom kritiskt. Man bör noga överväga om de är vettiga ur helhetssynpunkt och om målsättningen med dem uppnås på bästa möjliga sätt. Beskattningen av hyres- och ägoende bör vara inbördes motsvariga. Beskattningen av bilförmån i arbetet bör höjas, och bilskatterna differentieras brantare enligt bilarnas utsläpp.

Inkomstskattens progressivitet bör bibehållas, den är fortsättningsvis den viktigaste inkomstutjämnaren. Beskattningen av låginkomsttagare bör bli lindrigare för att minska på fattigdomen och för att förvärvsarbete ska bli lönsammare. Grundavdraget och förvärvsavdraget bör höjas. Inkomster på mindre än tusen euro per månad bör vara helt skattefria.

Bekämpningen av den gråa ekonomin måste bli effektivare. Inom beslutsfattandet i EU bör Finland vara initiativtagare till en minskning av den skadliga skattekonkurrensen och en stängning av skatteparadisen samt främja i bruk tagandet av en internationell finansmarknadsskatt.

Beskattningen av föreningar borde bli tydligare och enhetligare och föreningarnas allmännyttiga verksamhet ska inte jämföras med företagsverksamhet.

Skattepengarna bör användas effektivt för att producera tjänster av hög kvalitet, inte byråkrati. I stället för stela produktivetsprogram behöver vi bättre förståelse för hur de offentliga tjänsternas effektivitet och inverkan kan mätas och utvecklas. När man tillgodoser tjänster måste man gynna verksamhetssätt som utforskats och har en äkta inverkan, och slopa sådana där inverkan är svag eller icke undersökt.

Grönt är att ta ansvar för hela världen

De Grönas målsättningar upphör inte vid statsgränserna. De mänskliga rättigheterna, miljöskyddet och styrningen av ekonomin kräver ett internationellt beslutsfattande. De Gröna stöder ett multilateralt samarbete i en värld med många nav.

De internationella strukturerna bör demokratiseras. Centrala frågor som är viktiga för mänskligheten och miljön kräver internationella fördrag. FN-systemet måste förnyas för att de multilaterala förhandlingsprocesserna ska kunna avancera. Det räcker med en gemensam stol för EU i säkerhetsrådet bland de permanenta medlemmarna.

Finland bör bli en internationellt aktiv initiativtagare inom klimatskyddet. Inom biståndspolitiken bör vi äntligen uppnå vårt löfte om att ge 0,7 procent av BNP i biståndsmedel, utan att ta till några konstgjorda trick. De medel som används i biståndssamarbetet bör gå till egentligt biståndsarbete och inte till flyktingutgifter eller kamp mot klimatomvandlingen. Ett stipendiesystem där finansieringen tas från biståndsmedlen skulle inte gynna u-länderna, utan innebära en direkt inkomstöverföring till Finlands högskolor.

Finlands biståndspolitik bör ha som målsättning att minska fattigdomen och utgå från u-ländernas behov, inte den finländska exportindustrins. De utvecklade länderna ska själva ta hand om sitt eget avfall. Miljöproblemen kan inte läggas ut på entreprenad till de fattiga länderna. När man ger bistånd måste man uppskatta dess könsinverkan.

Att minska jordens befolkningstillväxt är nödvändigt för ekosystemets hållbarhet. En viktig del i biståndssamarbetet är att förse utvecklingsländerna med effektiva preventivmedel och upplysning, och att utbilda flickor och kvinnor.

Man ska inte med handelspolitik ödelägga de resultat som uppnåtts inom biståndssamarbetet. Handelspolitiken måste erkänna de fattigaste ländernas rätt att skydda sin egen ekonomi och sina naturresurser. I övrigt bör man sträva till frihandel. Frihandeln är inget självändamål utan en metod som ska tillämpas i de fall den leder till en bättre situation i utvecklingsländerna. Blir utvecklingsländerna rikare bromsar det upp befolkningstillväxten – men den bör försöka stävjas också på andra sätt.

För att global rättvisa ska uppnås krävs det en förändring av den internationella ekonomins strukturer. De internationella finansmarknaderna ska regleras bättre och bör bli genomskinligare. Skatteparadisen bör stängas och hela världen beskattas. Dessutom bör utvecklingsländernas orättvisa skulder avskrivas. Också de internationella finansinstituten (Världshandelsorganisationen WTO, Den internationella valutafonden IMF och Världsbanken) behöver förnyas och demokratiseras. En dollar-en röst-principen måste överges: syd och nord ska ha lika möjligheter att påverka också i de här organisationerna.

Finland bör självt svara för landets försvar, dess resurser och krishanteringsoperationer i gott samarbete med andra EU-länder. Vi stöder en selektiv och könsneutral värnplikt. En mer effektivt organiserad, det vill säga kortare vapentjänst skulle innebära att de unga snabbare kom ut på arbetsmarknaden. Vi anser inte ett medlemskap i Nato vara nödvändigt för Finland.

Relationerna till Ryssland bör bli mångsidigare och etableringen av vardagskontakter bör stödas både inom handel, utbildning, kultur och när det gäller allmän mänsklig interaktion. I det arktiska samarbetet bör Finland satsa på miljöfrågor.

Det finländska kunnandet vad gäller mänskliga rättigheter och demokrati är en bra exportprodukt, samtidigt måste vi se till att vi här hemma sköter de här frågorna ännu bättre än hittills. Finland måste fästa uppmärksamhet vid sina egna kränkningar av de mänskliga rättigheterna och ta de domar som Europadomstolen avkunnat på allvar. Civiltjänstgöringen bör förkortas för att svara mot den kortaste tjänstgöringstiden inom armén och totalvägrarnas fängelsedomar måste omedelbart slopas. ILO-fördraget som berör samernas och ursprungsbefolkningarnas rättigheter bör ratificeras. Fördraget om totalförbud mot klustervapen träder i kraft i augusti 2010 och Finland bör ratificera även det. Regleringen av vapenexporten bör göras strängare för att finländska vapen inte ska hamna i krigförande länder.

Frågor som berör de mänskliga rättigheterna ska modigt lyftas fram i internationella sammanhang. Helsingfors har gett sitt namn åt en process som främjat mänskliga rättigheter världen över. Det är ett namn värt att värna om också i fortsättningen.

Finland ska utvecklas till en stormakt vad gäller fredsbyggande. Det är vår plikt att utnyttja och tillämpa det kunnande i fredsbyggande vi redan har. Det behövs dock klarare kriterier för deltagandet i fredsoperationer. Krishanteringen har som uppgift att förhindra folkmord och sträva till hållbara lösningar i konflikter. Utgångspunkten bör alltid vara att man förhandlar med alla parter.

I Afghanistan, liksom i alla andra krisområden, ska Finland stöda strävandena till en förhandlingslösning. Målsättningen för fortsatt deltagande i operationerna ska alltid vara att förhandlingar påbörjas. Det måste utövas påtryckning på regeringen i Afghanistan så att den förbinder sig att beakta ens de mest grundläggande mänskliga rättigheterna.

De Gröna stöder en stark, öppen och demokratisk Europeisk union. I den fortsatt pågående integrationsprocessen i Europa bör man i synnerhet förstärka medborgarnas påverkningsmöjligheter, social rättvisa, minoriteternas rättigheter, kampen mot klimatomvandlingen, kontroll av ekonomin och miljöns hållbarhet. Verksamheten i Europeiska unionen är en naturlig förlängning på inrikespolitiken.

EU:s utrikespolitik bör inte styras av handelspolitiska intressen, utan av de värden som skrivits in i Lissabon-fördraget såsom fred, mänskliga rättigheter, demokrati, rättstatsprincipen och minskande av fattigdomen.

De Gröna kör samma saker inom EU som i hemlandet. Vi vill ha ett mildare, öppnare, mer demokratiskt och ekologiskt samhälle där människorna har bättre utsikter än idag att förverkliga sina möjligheter och leva ett fullt liv oberoende av vilken bakgrund de har.